

ВАЗДУХОПЛОВНИ

Издаје: Удружење пензионисаних војних летача
и падобранаца Србије. ЗЕМУН, Штросмајерова број 1
www.udruzenjepvlps.org

БИЛТЕН

Број 107, новембар 2020.

ПРВА ЖЕНА ПИЛОТ НА АВИОНУ “ОРАО”

Капетан Ана Перишић, припадница 241. ловачко-бомбардерске авијацијске ескадриле 98. ваздухопловне бригаде, извела је први самостални лет на авиону “орао” и тиме постала прва жена пилот у историји наше војске на јуришном ваздухоплову.

Ана Перишић успешно завршава преобуку са ваздухоплова “супергалеб Г4” на ваздухоплов “орао”. Говорећи о утисцима након првог самосталног лета, истакла је да их је тешко описати речима, а на питање како се осећа као прва жена пилот која је то остварила одговара да је реч о задатку за који се труди да испуни најбоље што може.

“Лет је протекао сигурно и безбедно и ја сам задовољна како сам успела то да изведем. Изазов сам по себи је да летим сама на том ваздухоплову после контролног лета”, истакла је Перишићева, која припада првој генерацији жена пилота која се школовала на Војној академији за тај позив.

На војном аеродрому “Морава” у Лађевцима, на успешно изведеном контролном лету Ани Перишић по слетању међу првима је честитао и министар одбране Небојша Стефановић, а затим и колеге из 241. ловачко-бомбардерске авијацијске ескадриле 98. ваздухопловне бригаде.

ДАН 250. РАКЕТНЕ БРИГАДЕ ЗА ПВД

Војна свечаност поводом Дана 250. ракетне бригаде за ПВД, који се обележава 24. новембра у спомен на дан када је, 1962. године, формиран 250. ракетни пук ПВО, одржана је у касарни „Бањица“ у Београду. Поводом празника, положен је венац на спомен-обележје погинулим припадницима јединице, а најуспешнијим појединцима додељене су стимулативне мере и уручене војне спомен-медаље. Свечаност је одржана уз поштовање свих прописаних мера за сузбијање и спречавање ширења заразне болести ковид 19.

ДАН 98. ВАЗДУХОПЛОВНЕ БРИГАДЕ

На аеродрому „Морава“ код Краљева, је 27. новембра свечано обележен 28. новембар — Дан 98. ваздухопловне бригаде, у спомен на дан када је 1949. године формиран 98. ловачко-бомбардерски авијацијски пук. Поводом празника, положен је венац на спомен-обележје погинулим припадницима јединице, а најистакнутијим појединцима су уручене награде и саопштене стимулативне мере. Свечаност је одржана уз поштовање свих прописаних мера за сузбијање и спречавање ширења заразне болести ковид 19.

ИЗ РАТНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА и ПВО

Како су српски „Панцири-С1Е“ дезинтегрисали своје мете на полигону Пештер

Батерију коју су чинила четири самоходна оруђа је дејствовала по земаљским циљевима који су се налазили на даљини 2,500+ метара. Захваљујући изузетно великој густини ватре коју продукују ови топови мете су напосто раскомадане и претворене у прах и пепео на опште задовољство највиших државних званица Републике Србије и Републике Српске који су присуствовали овој вежби.

На српским интернет ресурсима се појавио видео снимак на коме се види дејство топова 2А38М у калибру 30мм који се налазе у наоружању хибридног ракетно-топовског противваздухопловног система кратког домета 96К6 „Панцир-С1Е“ који се налази у наоружању Војске Србије.

Батерију коју су чинила четири самоходна оруђа је дејствовала по земаљским циљевима који су се налазили на даљини 2,500+ метара. Захваљујући изузетно великој густини ватре коју продукују ови топови мете су напосто раскомадане и претворене у прах и пепео на опште задовољство највиших државних званица Републике Србије и Републике Српске који су присуствовали овој вежби.

2А38М представља двоцевни противваздушни аутоматски топ. Он је развијен на бази авионског топа ГШ-30. Топ је опремљен јединственим системом воденог хлађења, чиме се обезбеђују стабилни услови који омогућавају велику густину ватре. Борбена каденца једног топа износи читавих 2500 граната у минути, а брзина гранате на устима цеви достиже 1000 м/сек. Ефективни хоризонтални домет овог топа износи око 5000м. У састав противваздухопловног комплекса „Панцир“ улазе 2 ова топа, чиме је борбена каденца достигла изузетних 5000 граната у минути. Ови топови су поуздано средство приликом борбе са малогабаритним циљевима као што су беспилотне летелице или крстареће ракете. Такође, у изузетним ситуацијама се могу употребити и против земаљских циљева где су посебно застрашујући за скупине непријатељске пешадије, где цело оделење може да нестане у делићу секунде.

Иначе Војска Србије је пре месец дана реализовала велику војну

вежбу „Садејство-2020“. Ова вежба је имала здружени карактер (заједничко садејство копненог и ваздухопловног вида војске) а место њеног извођења је било на војном полигону „Пештер“. Циљ вежбе је био приказ обучености команди и јединица Војске Србије у решавању тактичких и ватрених задатака током извођења здружене операције, са тежиштем на ваздухопловној ватреној подршци снага Копнене војске.

96К6 „Панцир С1Е“ је противваздухопловни хибридни ракетно-топовски систем кратког домета (експортна верзија). Он је намењен за заштиту цивилних и војних објеката од напада свим савременим и перспективним средствима ваздушног напада. Ефикасан је у свим метео условима без обзира на доба дана (дан/ноћ), при масовној употреби противничких система за противелектронску борбу. Ракетама може да гађа циљеве на даљини 20 км/ висини 15 км, док топовима покрива даљину до 5.000 метара. Топови дејствују брзином од око 4,800 граната у минути. Захваљујући својој универзалности систем се може употребити и против копнених и надводних циљева.

ВАЗДУХОПЛОВНА ХРОНОЛОГИЈА

- **2. децембра 1949. године**, формиран је 204. ловачки авијацијски пук, тај датум се слави као Дан 204. ваздухопловне бригаде.

- **3. децембра 1916. године**, на аеродрому Вертекоп код Солуна, формирано је Њепорско одељење, а командир је био капетан Бранко Вукосављевић.

- **4. децембра 1944. године**, на аеродрому Нови Сад, формиран је 422 јуришни авијацијски пук.

- **9. децембра 1944. године**, на аеродрому у Руми, формиран је 423 јуришни авијацијски пук.

- **10. децембра 1912. године**, у Скопљу је летео први српски пилот, наредник Михаило Петровић на авиону Дукс Биплан.

- **10. децембра 1944. године**, почела је преобука пилота за јединице Групе ваздухопловних дивизија ЈА. Пилоти-ловци су се обучавали на авионима Јак, на аеродрому Рума. Преобука пилота јуришника на Ил-2 почела је у Земуну.

- **14. децембра 1933. године**, указом Краља Александра Првог Карађорђевића, на аеродрому Земун је основана Ваздухопловна опитна група. Исте године основана је и Катедра за аеронаутику на Техничком факултету Унивезитета у Београду.

- **15. децембра 1944. године**, у Великом Радинцима формиран је 112 ваздухопловни ловачки пук.

- **15. децембра 1944. године**, у Руми је формиран 113 ваздухопловни ловачки пук.

- **16. децембра 1818. године**, у Петровом Селу код Дубровника је рођен Матија Бан, истакнути српски политичар и дипломата, који

је још средином 19. века писао о ваздухопловству (чланак “Воздухопловие” у листу “Новине сербске”, бројеви 76 и 77 из 1844.).

- **20. децембра 1944. године**, на аеродрому у Лаћарку, формиран је 421 јуришни авијацијски пук.

- **22. децембра 1921. године**, министар Војске и Морнарице Краљевине СХС, потписао је Упут о употреби ваздухоплова, први доктринарно-нормативни документ о војном ваздухопловству у Југославији.

- **24. децембра 1912. године** војвода Радомир Путник је донео решење о формирању Ваздухопловне команде са седиштем у Нишу. У њен састав ушли су Аеропланско и Балонско одељење, Водоничка централа и Голубија пошта, сви сегменти тадашњег ваздухопловства. За првог команданта постављен је мајор Коста Милетић. Први војни аеродром налазио се у Трупалском пољу у близини Ниша. Овај датум се обележава као Дан Ваздухопловства и противваздухопловне одбране Војске Србије.

- **25. децембра 1944. године**, на аеродрому у Руми, формиран је 111. ловачки авијацијски пук.

- **27. децембра 1912. године**, на железничку станицу Медошевац код Ниша је стигло осам авиона које је Србија купила у француској за новоформирано Аеропланско одељење Ваздухопловне команде.

- **28. децембра 1886. године**, у Београду је рођен Јован Југовић, један од првих шест српских пилота.

- **29. децембра 1944. године**, формиран су штабови 42 јуришне ваздухопловне дивизије и 11 ловачке ваздухопловне дивизије.

СРПСКО ВАЗДУХОПЛОВСТВО НА ПОЧЕТКУ ПРВОГ БАЛКАНСКОГ РАТА

Први балкански рат почео је 8. октобра 1912. године. Кумановска битка је вођена 23. и 24. октобра 1912. године између српске и турске војске. Две војске су се судариле водећи борбе у сусрету. После страховитог судара српска војска је разбила турску Вардарску армију. То је била прва велика битка у балканском рату и прва велика победа савезничких војски балканских држава. После Кумановске битке ђенерал Радомир Путник, начелник штаба Врховне команде Српске војске унапређен је у чин војводе (маршала). За успешно командовање базаломом у Кумановској бици капетан I класе Коста Милетић је Указом краља Петра I Карађорђевића, на предлог министра војног пуковника Радомира Бојовића, унапређен у чин мајора.

Упоредо са ратним догађањима текле су и припреме за формирање српског војног ваздухопловства. Објава мобилизације за I балкански рат, од 30. септембра 1912. године, затекла је српске питомце авијатичаре у Француској. Српска Влада одлучила је да хитно купи авионе за своју војску, па је у септембру, од тројице официра-питомаца: Јован Југовић, Милош Илић и Живојин Станковић, формирана комисија за њихову набавку. На седници Министарског савета Краљевине Србије 11. октобра 1912. године, комисији је стављен на располагање кредит од 500.000 динара у злату, за куповину авиона, ваздухопловне опреме и исплату унајмљених страних пилота.

За пилоте који су завршили школу „Морис Фарман“ купљена су три биплана (двокрилца) Анри Фарман 20 (Henry Farman HF 20), а за пилоте из школе „Блерио“, три моноплана (једнокрилца) Блерио и то један једноседи (моноплас) Блерио XI (Blériot XI Militaire) и два двоседа (бипласа или тандема) Блерио XI (Blériot XI-2 Artillerie). Уз авионе, купљене су бусоле, часовници, резервни делови, барометри, већа количина алата и прибора за одржавање авиона и, што је нарочито значајно, три фотографска апарата, са којим су пре куповине, извршене пробе фотографисања са 1.000 метара висине.

Да би још појачала своју ваздушну флотилу, Краљевина Србија је ангажовала и четири Француза, с којима су склопљени уговори. Тројица су били пилоти (Емил Ведрин, Луј Годфроа и Де Рели) а четврти механичар (Франсоа Корније). За Ведрина и Годфроа, комисија за набавку авиона је купила два двоседа Депердусен Тип Т (Deperdussin Type T). Сви ови авиони узети су директно из постојеће производње, иако су били намењени другим купцима.

По наређењу српског Министарства иностраних послова, српски авијатичари требало је да крену за Србију преко Русије, јер Аустро-Угарска није дозвољавала превоз ратног материјала преко своје територије. На предлог самих авијатичара маршрута је измењена, те су кренули преко Италије за Црну Гору, осим поднаредника Миодрага Томића који је отишао преко Аустро-Угарске за Србију са задатком да уреди аеродром.

Томић је стигао у Београд 3. новембра, а почетком децембра са Костом Милетићем изабрао је место у околини Новог Пазара за аеродром, али је у последњем тренутку одлучено да се наш ваздухопловни материјал упути преко Солуна, а да пилоти путују преко Црне Горе.

Знајући за долазак пилота Посланство Краљевине Србије у Црној Гори је 15/28. октобра 1912. године известило Министарство иностраних дела Краљевине Србије 15/28. октобра увече да „од наших пилота ни трага“ нема. Српски авијатичари, осим поручника Милоша Илића, преко Црне Горе отишли су за Скопље, ваздухопловни материјал је бродом из Барија пребачен у Солун где је стигао 2/15. децембра. После вишедневног задржавања, транспортован је возом за Ниш, где је, коначно, приспео 14/27. децембра 1912. године. Транспорт је пратио поручник Милош Илић.

Када је 8 авиона купљених у Француској стигло у Србију, она је већ имала 3 авиона. Најпре су у време објаве рата Србије Турској, на железничкој станици Топоница код Ниша, у запечаћеном и plombираном вагону, заплењена 2 авиона РЕП тип К (REP Type K) које је француска фабрика РЕП (Robert-Esnault-Pelterie) упутила, 10. септембра 1912. године, из Париза за Истамбул. Српске власти су нераспаковане авионе одмах пребациле у дрвене бараке на Бањици. На захтев фирме РЕП српска Влада је накнадно платила ове авионе.

До 10. октобра српска Влада је склопила уговоре са пет страних авијатичара, рачунајући да су искуснији од скоро школованих српских пилота, и да ће моћи да извршавају ратне задатке. Поред три поменута Француза пилота, била су и двојица Руса пилота - Александар Агафонов и Никола Брије. Агафонов је 1. новембра стигао возом у Београд, а два дана касније и Брије.

У међувремену, у новембру 1912. године, дакле пре допремања у Србију авиона купљених у Француској, од руског авиона „Дукс“ и заплењених авиона „РЕП“, формирано је „одељење“ на располагању Врховној команди. Авион „Дукс“ је купљен у Русији. Авиони „РЕП“ су заплењени у возу на путу за Турску, која их је купила у Француској, и као ратни плен уврштени су у наоружање Српске војске, али је држава Србија касније платила те авионе произвођачу. Почетком децембра, (10. децембра) 1912. године на авиону „Дукс“ летели су у Скопљу српски пилоти поручник Јован Југовић и наредник Михаило Петровић при повратку из Француске.

Упоредо са набавком авиона и опреме, приступило се припремама за изградњу аеродрома и других објеката ваздухопловне инфраструктуре. За ваздухопловни центар одабран је Ниш, где су већ постојали објекти ваздухопловне инфраструктуре: зграда за смештај Нишке станице голубије поште, водонична централа са својим постројењима, складишта, као и објекте команде инжињерије. Убрзо је уследило и формирање Ваздухопловне команде.

Михаило Петровић

Јован Југовић

Милош Илић

Живојин Станковић

Миодраг Томић

Војислав Новичић

„Паклена вршалица“ руски систем за борбу против дронова

Руске армија уводи ново трупно самоходно противваздухопловно артиљеријско оруђе „Деривација-ПВО“. Систем је конструисан на бази борбеног возила БМП-3 на који је додан аутоматизовани безбосадни борбени модул (купола) са топом АУ-220М. Његов борбени комплет ће се састојати и од муниције опремљене упљачима на даљинско активирање и специјалним врстама навођених пројектила. Посада ће бити у стању да на одређеној етапи лета пројектила изврши његово даљинско детонирање, или да коригује његово кретање у зависности од понашања циља који се гађа.

Артиљеријски систем Деривација-ПВО“ ће бити специјализован за борбу против малогабаритних циљева као што су беспилотне летелице. Беспилотне летелице постају врло важна ударна компонента све већег броја армија. Да би се одбранили од ових напасти армији је потребна ефективна замена за противваздухопловне ракете које иначе папрено скупо коштају.

Карактеристике артиљеријског ПВО оруђа „Деривација“ - при брзини паљбе од 120 граната у минуту „Деривација-ПВО“ је у стању да у једну тачку концентрише неколико десетина пројектила калибра 57мм опремљених упљачима са даљинским активирањем, и детонира их у уском временском интервалу. Захваљујући огромној концентрацији гелера који се стварају након њихове експлозије овај топ је у стању да са неба „скине“ целу армију дронова.

Када је у питању ефективни домет муниције коју примењује самоходно противваздухопловно оруђе „Деривација-ПВО“, оно је у рангу са натовским противтенковским ракетама UMTAS са ласерским навођењем, а такође и управљивим ваздухопловним бомбама Raketan MAM-C и MAM-L, које на Блиском истоку употребљава турско ратно ваздухопловство (бл Бајрактар, примедба преводиоца).

Топ АУ-220М се заједно са својим безбосадним модулом може инсталирати како на тешку технику у виду оклопних гусеничних платформи масе десетине тона, тако и на борбена возила пешадије или извијачка возила БРМ-3К. Постоји верзија овог топа и за потребе транспортне авијације. Овај модул се може накачити на војно-транспортне авиона Ил-76 и Ан-12 на основу чега се добијају летеће топовњаче које су у класи америчког аналога С-130 „Херкулес“. За ове авионе ће се топови АУ-220М производити у калибрима 30 и 105мм“. (www.vostok.rs)

Кинески ПВО систем ФК-3

Самоходни РС ПВО средњег домета ФК-3, наоружан је ракетама домета до 100 км по даљини, до 27 км по висини и радаром за праћење циљева и навођење ракета, који истовремено може пратити до 40 циљева, а на 6 наводити једновремено до 12 ракета. Развијен је као извозна верзија кинеске варијанте система ПВО ХЦ-22, нешто слабијих могућности. Основна ватрена јединица је ракетна батерија која има посебан осматрачки радар домета око 250 км. Нису доступни прецизнији подаци о типу осматрачког радара и његовим карактеристикама. Радар за навођење ракета Х-200 је кинеска варијанта антене са фазном антенском решетком (ФАР). Ширина дијаграма по азимуту је 90° (по 45° лево и десно од бисектрисе антене), по елевацији 70°, домета око 180 км. Антена се ротира 360° по азимуту без ограничења. Прати прецизно до 6 циљева и на њих води до 12 ракета истовремено, плус истовремено обрађује још преко 30 циљева на нивоу трагова. На радар се увезује 3-6 лансера са по 4 ракете у контејнерима. У борбеном положају контејнери су под углом од 60° по елевацији, а по азимуту се окрећу 360° без ограничења, брзином од 20°/секунди. Све је постављено на возила 8×8. Удаљеност лансера од нишанског радара зависи од типа везе и у жичном моду је до 300 метара са основним комплетом оптичких каблова, а у бежичном може бити и преко 1000 метара, мада постоје информације да може бити и више. Ракетна батерија може дејствовати независно.

Ракетни дивизион има 3-6 ракетних батерија, у дивизиону се налази осматрачки радар домета преко 300 км, командна станица и средства везе (КИС) за увезивање са ракетним батеријама. Ракете се наводе инерцијално у почетној фази лета ракете, уз полуактивно радарско самонавођење у завршници лета. Код примене електронског ометања, могућ је и радио-командни начин навођења ракета, уз снижену вероватноћу уништења. (*Извор: Б-92, 23.11.2020.*)

Француска уводи унапређени НХ90 ТТХ

NHIndustries и његове партнерске компаније (Airbus Helicopters, Leonardo i Foker) потписали су са НАТО агенцијом за управљање хеликоптерима (NAHEMA) уговор за развој надограђене верзије тактичког војног хеликоптера NH90 (ТТН) за француске специјалне снаге (TFRA STANDARD 2). Према условима уговора серија од 10 NH90, биће испоручена директно по овом новом стандарду почетком 2025. године. Тиме значајно расту способности мисије хеликоптера и јасно позиционирају NH90 као једног од најнапреднијих тактичких носача трупа на свету, посебно у изазовним условима као што су песак, снег или магла.

ТФРА Стандард 2 укључиваће нову генерацију електрооптичког система (EOS) Euro FLIR tm компаније Сафран са приказима и контролама за пилоте, команде, стрелце и мајсторе пуњења. Кабина ће бити надограђена као и заштита летелице. Додатак постојећој опреми су митраљеви МЗМ и спољни резервоари за гориво, као друга побољшања која служе специјалним снагама и француској армијској авијацији укључују дигиталну 3Д мапу нове генерације, преклопне степеннице заукрцавање и др. (*Извор: www.airbus.com*)

Јапанска полицијска купује 5 хеликоптера

Јапанска национална полицијска агенција (NPA) наручила је један нови хеликоптер Х225 и четири Х135 као део свог програма модернизације флоте. Тренутно оперише са 12 хеликоптера Х135, 4 хеликоптера Х155 и 6 АС365, с једним Х215 и 2 Х225 који су већ наручени, НПА распоређује своју флоту за мисије, укључујући спровођење закона, особље и ВИП превоз, превоз робе, помоћ у катастрофама, као и подршку на широком подручју. Пет нових хеликоптера допунит ће могућности агенције за провођење закона, са укупно 30 Ербасових хеликоптера. (*Извор: www.airbus.com*)

Еквадорском ваздухопловству испоручена прва два Х145

Ербас је испоручио два Х145 еквадорском ваздухопловству, првом војном купцу у Јужној Америци за овај вишенаменски двомоторни хеликоптер. Током следеће године биће испоручено укупно шест Х145. Хеликоптери Х145, познати као „Добра“ у еквадорском ваздухопловству, биће додељени 22. борбеном крилу у Гуаиакилу. Уговор укључује обуку за 12 пилота и 15 техничара, као део програма оперативне обуке у земљи. (*Извор: www.airbus.com*)

Х145М Хеликоптер за подршку бојном пољу

Модеран и свестран, Х145М нуди широк спектар тактичких опција за улоге на бојном пољу.

Нуди кључну способност брзе испоруке трупа и материјала са минималним закашњењем, може брзо применити ватрену снагу за неутралисање или уништавање супротстављених снага, нуди подршку пријатељским снагама у борби и идеалан је за прикупљање информација, њихово тумачење и експлоатацију.

Овај хеликоптер високих перформанси, свестран, робустан и поуздан може бити опремљен широким спектром опреме и пружа изузетну флексибилност мисије војним оператерима.

Сматра се референцом у својој цивилној верзији за организације за спровођење закона и војне службе, Х145 је у служби америчке војске, која користи своју верзију УХ-72А Лакота.

Х145М је одговор на најзахтевније операције данас за које су потребне висока свестраност, високе перформансе и исплативост. (*Извор: www.airbus.com*)